

The relationship between self-efficacy level and gender perception of university students: Beyşehir example

Üniversite öğrencilerinin öz-yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı ilişkisi: Beyşehir örneği

Funda Özpulat¹

Abstract

Aim: The present study was planned to determine the relationship between self-efficacy level and gender perception of university students.

Methods: The sample of the study consists of students attending to the Beyşehir Faculty of Tourism, Selcuk University. The study was conducted between 1 December-28 December 2015. A questionnaire developed by the researchers, the General Self-Efficacy Scale and the Gender Perception Scale were used for data collection. The resulting data were analyzed using the SPSS 17.0 software. In addition to evaluation of the data in percentages and numbers, descriptive statistics calculations, Independent-Samples T Test, One Way Anova Test and Correlation Analysis were applied to the data as well.

Results: The mean age of the students participated in the study was 21.00 ± 1.51 and 52.2% were male students. 27.5% of the students were 2nd grade and 27.1% were first grade students. The mean Gender Perception Score of female students participated in the study was 95.84 ± 11.54 , while it was 72.09 ± 14.18 for male students, which showed that gender perception of students varied according to gender (<0.05). In addition, there was a statistically significant relationship between gender perceptions and self-efficacy levels of students with a margin of error of 0.01.

Özet

Amaç: Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin öz-yeterlilikleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik olarak planlanmış bir araştırmadır.

Yöntem: Selçuk Üniversitesine Beyşehir Turizm Fakültesi öğrencileri çalışmanın örneklemini oluşturmuş, araştırmanın uygulaması 1 Aralık-28 Aralık 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu, Genel Özyeterlilik Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 17.0 paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, elde edilen verilerin yüzdeler ve sayılar ile değerlendirilmesi yanı sıra, tanımlayıcı istatistik hesaplamaları, Bağımsız Gruplarda T Testi, One -Way Anova testi ve Korrelasyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21.00 ± 1.51 'dir ve %52.2'lik bölümünü erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Öğrencilerin %27.5'ini 2.sınıf, %27.1'ini 1.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan kız öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 95.84 ± 11.54 , erkek öğrencilerin 72.09 ± 14.18 olup, öğrenciler arasında toplumsal cinsiyet algısının cinsiyete göre değiştiği görülmüştür (<0.05). Ayrıca, öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile genel öz-yeterlilikleri arasında 0.01 yanılma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki

¹ Ph.D., Selcuk University, Akşehir Kadir Yalagoz School of Health, funda-ozpulat@hotmail.com

Conclusion: As a result of the study, it was found that students' gender, the place where they lived prior to the university education, and economical status had significant effects on their self-efficacy level and gender perceptions and there was a statistically significant relationship between self-efficacy level and gender perception. Especially families, school administrators and teachers have important roles in the education of children and youth, raising their level of awareness, establishing the concept of gender equality and gaining a high level of self-efficacy. Health professionals can contribute to the establishment of this awareness on a significant level through trainings, seminars, projects and various activities.

Keywords: University Student, Gender Perception, General Self-Efficacy Level.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

bulunmaktadır.

Sonuç: Yapılan çalışma sonucunda, öğrencilerin cinsiyetleri, okula başlamadan önce yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri ile ekonomik durumlarının öğrencilerin öz-yeterlilikleri ve toplumsal cinsiyet algıları üzerinde önemli etkilerinin bulunduğu, öz-yeterlilik düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Çocukların ve gençlerin eğitilmesinde, bilinç ve farkındalıklarının artmasında, özellikle ailelere, okul yönetimi ve öğretmenlere, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının yerleşmesini sağlanmada ve yüksek öz-yeterliliğe sahip bireylerin yetiştirmede önemli roller düşmektedir. Sağlık profesyonelleri ise, bu bilinç ve farkındalığın oluşmasına eğitim, seminer, proje gibi çeşitli etkinlikler yolu ile önemli katkılarda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencisi, Toplumsal Cinsiyet Algısı, Genel Özyeterlilik Düzeyi.

Giriş

Kişinin kendini psikolojik olarak kadın ya da erkek (her ikisi, hiçbirisi, veya diğeri) olma duygusuna sahip olması olarak tanımlanan cinsiyet, kadınlar ile erkekler arasındaki evrensel biyolojik farklılıklara atıfta bulunmaktadır (Ege Üniversitesi, 2015; KSGM, 2008, s:15). Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı ise, kadınlarla erkekler arasındaki toplumsal ilişkileri belirli bir bağlama göre tanımlamakta, kadınlarla erkekler ve kız çocuklarıyla erkek çocukları arasındaki ilişkiyi incelerken, bu ilişkinin sosyal olarak nasıl kurulduğu üzerinde durmaktadır (KSGM, 2008, s:15). Cinsiyeti doğa belirlerken, toplumsal cinsiyeti kültür belirlemektedir. Biyolojik cinsiyetin aksine, toplumsal cinsiyet farklılığı, sosyal yapılandırma sonucu oluşmakta ve değiştirilebilmektedir (Öngen & Aytac, 2013).

Bireylerin toplumsal cinsiyeti birçok faktör tarafından belirlenmekte, toplumsal cinsiyet bireyleri hayatının her döneminde farklı şekillerde de olsa etkilemektedir. Öğrenilen kadınlık ve erkeklığe ait davranışlar ile yaşayış kalıpları kadını ve erkeği birbirinden farklılaştırmakla kalmamakta, aynı zamanda toplumsal kaynaklara ve deneyimlere erişimlerini de önemli ölçüde etkileyerek farklılaştırabilmektedir. Fırsatları kullanmada, kaynakların ayrılması ve kullanımında, hizmetlere erişimde bireyin cinsiyeti nedeniyle ayrımcılık yapılabilmekte, söz konusu ayrımcılıklardan erkeğe oranla daha dezavantajlı ve daha düşük toplumsal statüye sahip olan kadınlar daha olumsuz düzeyde etkilenebilmektedir (Yumuş, 2015; Çabuk, 2015).

Kadının ve erkeğin rolleri toplumsal cinsiyet temelinde tanımlanmış olmasına karşın, biyolojik cinsiyet esasında tanımlanmış gibi düşünülmemekte, bu anlayış, kadının erkekten farklı olduğu, ayrı roller oynaması, erkekten ayrı bir dünyada yaşaması gerektiği şeklindeki yargıların gelişmesine kaynaklık etmektedir. Bu sebeplerle toplumsal cinsiyet, erkek ya da kadınların birbirlerinden farklı olmalarına neden olan fiziksel niteliklere değil, erkeklik ve kadınlık hakkındaki toplum tarafından oluşturulmuş özelliklere göndermede bulunmaktadır (Altınova & Duyan, 2013).

Bireylerin, toplumda aktif roller alabilmesi ve toplumla uyumlu olarak yaşayabilmesi, sahip olduğu hakları bilmesi ve kullanabilmesiyle yakından ilişkilidir. Bu haklardan biri olan eğitim, bireyin diğer haklarını bilmesi ve kullanabilmesi açısından son derece önemlidir (Özaydınlık, 2014). Eğitim düzeyinin yükselmesi özellikle üniversite düzeyinde eğitime sahip olma, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine çağdaş bir bakış açısı kazandırmakta, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ve hakkaniyetin kadın lehine belirleyicisi olmaktadır. Çoğunluğu geleneksel bir yapıya sahip olan toplumumuzda özellikle çalışma, aile, evlilik yaşamı ve toplumsal yaşam alanlarına ilişkin kadına ve erkeğe yüklenen rollerin, üniversite öğrencileri açısından nasıl bir anlam taşıdığına araştırılmasını son derece önemlidir (Vefikuluçay vd., 2009).

Özyeterlilik kavramı “Bireyin belirli bir konuda başarılı olmak amacıyla gerekli etkinlikleri organize ederek uygulamasına ilişkin inancı” olarak tanımlanmaktadır (Dellinger, Bobbett & Olivier vd., 2008). Öz-yeterlilik, bir çalışma alanını isteyerek seçme, o işi başarabilmek için büyük bir motivasyon hissetme, çaba gösterme ve o çalışmayı başarabilmek için zaman harcama gibi sonuçları doğurmaktadır (Akkoyunlu & Orhan, 2003). Bir durumla baş etmede yeterli düzeyde becerileri olan, fakat özyeterliliği düşük olan kişiler bu becerilerini istenilen düzeyde gerçekleştirmede sorunlar yaşayabilmektedir (Yıldırım & İlhan, 2010).

Öz-yeterlilik düzeyinin yüksek olması bireyin başarısını, motivasyonunu, sağlık durumunu, yaşam kalitesini ve yaşamındaki diğer birçok alanı olumlu yönde etkileyebilmektedir. Toplumsal cinsiyet algısı üzerinde de çok farklı faktörlerin etkisi bulunabileceği öngörülmekte, ancak öz-yeterlilik düzeyi ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen yeterli sayıda çalışma bulunmamaktadır.

Gereç ve Yöntem

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinin öz- yeterlilikleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik olarak planlanmış bir araştırmadır. Çalışmanın yapıldığı Selçuk Üniversitesi Beyşehir Turizm Fakültesinde 475 öğrenci bulunmaktadır. Okul yönetimden gerekli izinlerin alınmasının ardından, 30 Kasım 2015 tarihinde 20 öğrenciye anketin ön uygulaması yapılmış, ön uygulama sonrasında anlaşılmayan ya da eksik görülen sorular düzeltilerek çalışmanın asıl uygulamasına geçilmiştir. Araştırma 1 Aralık-28 Aralık 2015 tarihleri arasında yürütülmüş, çalışma süresince araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu, gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden 247 öğrenciye uygulanmıştır. Anket formu her sınıfa ayrı olacak şekilde ve uygun ders saatleri dikkate alınarak dağıtılmış, öğrencilere cevaplamaları için 15-20 dakika süre verilerek ve eksiksiz doldurmaları beklenerek formlar tekrar toplanmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu 3 bölümden oluşmaktadır.

a-Öğrencilerin Sosyo Demografik Özellikleri: Bu bölümde; öğrencilerin yaşını, sınıfını, cinsiyetini, kardeş sayısını, okula başlamadan önce yaşadığı yer ve bölgeyi, ekonomik durumunu ve aile tipini sorgulamaya yönelik 10 soru bulunmaktadır.

b- Genel Özyeterlilik Ölçeği (GÖYÖ): Bu ölçek Sherer ve arkadaşları (1982) tarafından 23 madde olarak oluşturulmuştur. Sosyal öz-yeterlilik ve özgül bir davranış alanına işaret etmeyen genel öz-yeterlilik olmak üzere iki faktörlü bir yapıdan oluşan ölçek özgün haliyle 14 derecelidir (Uysal & Kösemen, 2013). Ölçeğin sonraki hali beş dereceli Likert tipi bir ölçeğe çevrilmiştir. Ölçekte her sorunun puanı 1-5 arasında değişmekte, 2, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 14, 16 ve 17. Maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçek toplam puanı 17-85 arasında değişebilmekte, yüksek puan özyeterlilik inancının arttığını göstermektedir (Yıldırım & İlhan, 2010). Genel Özyeterlilik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ilk olarak 1999 yılında Gözüm ve Aksayan tarafından yapılmış ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.81, testtekrar test güvenilirliği 0.92 olarak bulunmuştur (Gözüm&Aksayan, 1999). Türkçe formunun güvenilirlik ve geçerliliği son olarak Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından

yapılan ölçek Hiç (1) - Çok iyi (5) arasında puanlanan 17 maddelik Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin iç tutarlık güvenirlik katsayısı (Cronbach Alpha) .80 olarak bulunmuştur (Pehlivan, 2013). Bu araştırmada, Yıldırım ve İlhan (2010) tarafından güvenirlik ve geçerliliği yapılan 17 maddelik ölçek kullanılmıştır.

c-Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği: Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilen ve geçerlilik güvenirlik çalışması yapılan Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği, özellikle yetişkinlere uygulanabilecek şekilde geliştirilmiş bir ölçek olup, bireylerin değişik alanlara ilişkin toplumsal cinsiyet rollerini nasıl algıladıklarıyla ilgili tutumlarını ölçme özelliğine sahiptir (Altuntaş & Altınova, 2015). Geliştirilen bu ölçekte toplam 25 madde bulunmaktadır. Maddelerin 10'u olumlu, 15'i olumsuz olarak yazılmıştır. Beşli Likert şeklinde oluşturulan ölçekte maddelerde belirtilen düşünceye, bireylerden "tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), tamamen katılmıyorum (1) olmak üzere beş derecede görüş bildirmeleri istenmekte, olumsuz maddeler tersten hesaplanmaktadır. Ölçekte 2., 4., 6., 9., 10., 12., 15., 16., 17.,18., 19., 20., 21., 24. ve 25. Maddeler olumsuz olup tersten hesaplanmaktadır. Buna göre, ölçekten alınabilecek puanlar 25-125 aralığında olup, yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu ifade etmektedir (Altınova & Duyan, 2013).

Çalışma sonunda elde edilen veriler SPSS 17.0 (Statistical Package for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiş, elde edilen verilerin yüzdeler ve sayılar ile değerlendirilmesi yanı sıra, tanımlayıcı istatistik hesaplamaları, Bağımsız Gruplarda T Testi, One – Way Anova testi ve Korrelasyon analizi uygulanmıştır.

Bulgular

Tablo 1'e göre, Araştırmaya katılan öğrencilerin %52.2'lik bölümünü erkek öğrenciler oluşturmakta, yaşlarının 18 ile 26 arasında değiştiği, yaş ortalamalarının ise 21.00 ± 1.51 olduğu görülmektedir. Birbirine yakın yüzdeler ile katılımcıların %27.5'ini 2.sınıf, %27.1'ini 1.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Okula başlamadan önce yaşadığı bölgeye %27.1'i İç Anadolu Bölgesi, %25.5'i Akdeniz Bölgesi cevabı vermiş, %44.9'luk bölümünün daha önce bir İlde, %40.1'inin bir İlçede yaşadığı saptanmıştır. Öğrencilerin %55.1'i yurttan kaldığını belirtirken, %42.1'i evde kalmaktadır. %77.3'ünün ailesi çekirdek aile, %59.5'inin ailesinin geliri giderine denk, %34.4'ünün geliri giderinden azdır.

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo demografik özellikleri

	Min- Max	X	S.S
Yaş	18-26	21.00	1.51
Kardeş Sayısı	1-9	3.16	1.60
Kız kardeş Sayısı	1-5	2.04	1.31
Cinsiyetiniz		n	%
Kız		118	47.8
Erkek		129	52.2
Sınıf			
1.Sınıf		67	27.1
2. Sınıf		68	27.5
3. Sınıf		61	24.7
4. Sınıf		51	20.7
Yaşadığı Bölge			
İç Anadolu Bölgesi		67	27.1
Doğu Anadolu Bölgesi		14	5.7

Ege Bölgesi	34	13.8
Marmara Bölgesi	45	18.2
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	4	1.6
Karadeniz Bölgesi	20	8.1
Akdeniz Bölgesi	63	25.5
Yaşadığı Yer		
İl	111	44.9
İlçe	99	40.1
Kasaba-Köy	37	15.0
Kaldığı Yer		
Yurt	136	55.1
Ev	104	42.1
Diğer	7	2.8
Ekonomik Durum		
Gelir Giderden Az	85	34.4
Gelir Gidere Denk	147	59.5
Gelir Giderden Çok	15	6.1
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	191	77.3
Geniş Aile	48	19.4
Parçalanmış Aile	8	3.3
Toplam	247	100.0

Tablo 2 inceleendiğinde, çalışmaya katılan kız öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği puan ortalamasının 66.86 ± 9.44 , Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalamasının 95.84 ± 11.54 olduğu görülmektedir. Erkek öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 72.09 ± 14.18 olup, öğrenciler arasında toplumsal cinsiyet algısı cinsiyetlerine göre değişmektedir (<0.05).

Tablo 2. Öğrencilerin cinsiyetleri ile genel özyeterlilik ve toplumsal cinsiyet algısı puanların karşılaştırması

Cinsiyet	Genel Özyeterlilik			Toplumsal Cinsiyet Algısı		
	X± S.S	t	p	X± S.S	t	p
Kız	66.86±9.44	1.268	.206	95.84±11.54	14.491	.000
Erkek	65.25±10.49			72.09±14.18		

*Bağımsız Gruplarda T Testi uygulanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri ile genel özyeterlilik ve toplumsal cinsiyet algısı puanların karşılaştırması

Sınıf	Genel Özyeterlilik 66.02±10.01				Toplumsal Cinsiyet Algısı 83.43±17.59			
	X	F	SD	p	X	F	SD	p
1.Sınıf	65.61±9.58	.291	3	.832	80.67±16.40	1.981	3	.117
2. Sınıf	65.81±10.74				85.27±19.65			
3. Sınıf	67.05±10.46				81.18±16.99			
4. Sınıf	65.59±9.17				87.31±16.31			
Yaşadığı Bölge								
İç Anadolu Bölgesi	69.48±8.72	7.929	6	.000	80.85±18.26	3.243	6	.004
Doğu Anadolu Bölgesi	54.86±10.22				67.57±16.23			
Ege Bölgesi	61.12± 8.82				86.38±12.83			
Marmara Bölgesi	65.07±11.01				84.60±21.05			

Güneydoğu Anadolu Bölgesi	78.00±6.00				74.25±8.50			
Karadeniz Bölgesi	67.75±9.43				84.80±14.53			
Akdeniz Bölgesi	66.83±8.52				87.43±15.96			
Yaşadığı Yer								
İl	68.01±9.58	10.288	2	.000	83.95±14.06	1.681	2	.188
İlçe	66.14±10.49				84.66±19.21			
Kasaba-Köy	59.70±7.19				78.62±21.81			
Kaldığı Yer								
Yurt	64.65±9.74	3.122	2	.046	83.15±17.63	1.131	2	.324
Ev	67.87±10.28				84.42±17.96			
Diğer	65.00±7.48				74.29±5.88			
Ekonomik Durum								
Gelir Giderden Az	65.89±9.43	.630	2	.533	77.92±18.67	7.078	2	.001
Gelir Gidere Denk	66.36±10.39				86.71±16.59			
Gelir Giderden Çok	63.33±9.69				82.60±13.27			
Aile Tipi								
Çekirdek Aile	66.16±9.89	.237	2	.789	84.04±17.11	.517	2	.597
Geniş Aile	65.79±10.91				81.58±20.48			
Parçalanmış Aile	63.75±7.72				80.12±7.83			
Toplam	66.02±10.01				83.43±17.59			

*One -Way Anova Testi kullanılmıştır.

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan 3.Sınıf öğrencilerinin Genel Özyeterlilik Ölçeği puan ortalaması 67.05 ± 10.46 olarak bulunmuştur. 4.Sınıf öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 87.31 ± 16.31 , 1.Sınıf öğrencilerinin 80.67 ± 16.40 'dır.

Genel Özyeterlilik puanı sınıflara göre değişim göstermezken, toplumsal cinsiyet algısının öğrencilerin bulunduğu sınıflara göre farklılık gösterdiği saptanmıştır (<0.05). Okula başlamadan önce yaşanan bölgeye ilişkin cevaplar incelendiğinde; Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşadığını belirten öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği puan ortalaması 78.00 ± 6.00 , Doğu Anadolu Bölgesinde yaşadığını belirten öğrencilerin 54.86 ± 10.22 'dir. Akdeniz Bölgesinde yaşayan öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 87.43 ± 15.96 , Doğu Anadolu Bölgesinde yaşayan öğrencilerin 67.57 ± 16.23 'dür. Öğrencilerin özyeterliliği ve toplumsal cinsiyet algıları okula başlamadan önce yaşadıkları bölgeye göre değişmekte, her iki ölçekte de Doğu Anadolu bölgesinde yaşayan öğrencilerden kaynaklı farklılıklar oluşmaktadır (<0.05).

Tablo 3'de yer alan okula başlamadan önce yaşanan yerleşim birimine ilişkin cevaplar incelendiğinde; İlde yaşadığını belirten öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği puan ortalamasının 68.01 ± 9.58 , Kasaba ya da Köy'de yaşayan öğrencilerin puan ortalamasının 59.70 ± 7.19 olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin özyeterliliği okula başlamadan önce yaşadıkları yere göre değişmekte, köy veya kasabada yaşayan öğrencilerden kaynaklı istatistiksel farklılık oluşmaktadır (<0.05).

Ailesinin gelirinin giderine denk olduğunu belirten öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 86.71 ± 16.59 , geliri giderinden az olanların 77.92 ± 18.67 'dir. Gelir durumu ile öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmakta (<0.05), toplumsal cinsiyet algısı gelir giderden az olanlarda kaynaklı farklılık göstermektedir. Tablo 4'e göre ise, araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile genel özyeterlilikleri arasında 0.01 yanılma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 4. Öğrencilerin özyeterlilikleri ile toplumsal cinsiyet algılarının karşılaştırılması

Toplumsal Cinsiyet Algısı	Genel Özyeterlilik Ölçeği	
	Pearson Correlation	.238**
Sig. (2-tailed)	.000	

**Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tartışma

Öz-yeterlilik, davranışlar üzerinde etkili olan bilişsel algılama faktörlerinden birisidir. Öz-yeterliliği düşük olan bireyler, konuları gözlerinde büyütebilmekte, onların gerçekte olduklarından daha zor olduğuna inanabilmektedirler. Öz-yeterliliği yüksek olan bireylerin ise, başarılı olacaklarına dair inançları da yüksek olduğundan olayları daha iyi yönetebilmektedirler (Schwarzer & Fuchs, 1995; Pajares, 1996; Schultz & Schultz, 2007). Yaptığımız araştırmaya katılan öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği toplam puanı 42 ile 82 arasında değişmektedir ve aritmetik ortalaması 66.02 ± 10.01 'dir. Araştırmamızda bulduğumuz sonuca benzer olarak, Dönmez ve arkadaşlarının Hemşirelik Yüksek Okulu'nda okuyan 1, 2 ve 3. Sınıf öğrencileri (n=212) ile yaptıkları (2014) çalışmada, öğrencilerin öz-yeterlilik puan ortalaması 60.35 ± 8.56 bulunmuştur (Dönmez vd., 2014). Uysal ve Kösemen'in Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 117 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada ise, ortalamasının $=46.29$ olduğu görülmüş, bu sonuç doğrultusunda öğretmen adaylarının genel öz-yeterlilik inançlarının orta seviyede olduğu belirtilmiştir (Uysal & Kösemen, 2013).

Beyşehir Turizm Fakültesi öğrencilerinin yarısından fazlasını (%52.2) erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Erkek öğrencilerin Genel Özyeterlilik Ölçeği puan ortalaması 65.25 ± 10.49 , kız öğrencilerin ise 66.86 ± 9.44 olarak saptanmıştır ve öğrencilerin öz-yeterlilik düzeyleri ile cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır (>0.05). Kızılcı ve arkadaşlarının Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi'ne devam eden 347 öğrenci ile yaptıkları (2015) araştırmada da kız öğrencilerin öz-yeterlilik puan ortalamaları, erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur (Kızılcı vd., 2015). Uysal ve Kösemen'in Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan 117 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışmada erkek öğretmen adaylarının genel öz-yeterlilik inançları ile kadın öğretmen adaylarının genel öz-yeterlilik inançları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı belirtilmiş ve yaptığımız araştırmaya yakın bir sonuç bulunduğu görülmüştür (Uysal & Kösemen, 2013). Benzer bir çalışma olarak Gül ve Adıgüzel'in Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Kurumları Yöneticiliğinde örgün olarak eğitim gören 316 öğrenciyle yaptıkları araştırmada (Gül & Adıgüzel, 2015) ve Uysal'ın Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapmakta olan 80 akademisyenle yaptığı araştırmada, cinsiyete göre gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamış (Uysal, 2013), Karadağ ve arkadaşlarının hemşirelik öğrencilerinin (n=382) öz-yeterlilik düzeyi ile ilgili yaptıkları (2011) çalışmada ise, kız ve erkek öğrencilerin öz yeterlilik puanları benzer bulunmuştur (Karadağ vd., 2011).

Yapılan çalışmaya katılan kız öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği puan ortalaması 95.84 ± 11.54 , erkek öğrencilerin puan ortalaması 72.09 ± 14.18 bulunmuştur. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısının cinsiyete göre değiştiği görülürken (<0.05), dikkat çekici diğer bir sonuç olarak öğrencilerin toplumsal cinsiyet algıları ile genel özyeterlilikleri arasında 0.01 yanılma düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin de bulunduğu saptanmıştır. Vefikuluçay ve arkadaşlarının Kafkas Üniversitesi'nde lisans öğrenimi gören son sınıf öğrencilerinin (n=236) toplumsal cinsiyet rollerine bakış açılarını belirledikleri (2007) çalışmanın sonuçlarına göre, çalışma yaşamına ilişkin aynı önermelerde erkek öğrencilerin geleneksel bakış açısına sahip oldukları belirlenmiş (Vefikuluçay vd., 2007), Vefikuluçay ve arkadaşlarının Hacettepe Üniversitesi'nde lisans öğrenimine devam eden 448 öğrenciye uyguladığı (2009) diğer bir çalışmada ise, kız öğrencilerin büyük çoğunluğunun "siyaset daha çok erkeklerin işidir" önermesine katılmadığı, "dul, boşanmış, eşi ölmüş kadınların yalnız yaşamaları doğru değildir" önermesine ilişkin kız ve erkek öğrencilerin eşitlikçi bakış açısına sahip oldukları saptanmış, "Kadınların akşamları tek başına sokağa çıkması doğru değildir" önermesine ise yaklaşık her üç erkek öğrenciden birinin katıldıklarını ifade etmeleri dikkat çekici bir bulgu olarak belirtilmiştir (Vefikuluçay vd., 2009). Bolsoy ve arkadaşlarının Ege Bölgesi'nin üç farklı ilinde bulunan üniversitelerin, hemşirelik ve sağlık memurluğu bölümlerinde eğitim gören, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri (n=399) ile yaptıkları (2010) çalışmada kız öğrencilerin erkek

öğrencilere göre anlamlı düzeyde fazla geleneksel cinsiyet algısına sahip olduğu ortaya konmuştur (Bolsoy vd., 2010). Atış'ın Çukurova Üniversitesi Adana Sağlık Yüksek Okulu ebelik ve hemşirelik birinci ve dördüncü sınıfında öğrenim gören 209 kız öğrenciyle gerçekleştirdikleri çalışmanın (2010) sonuçlarına göre ise, öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma sahip oldukları görülmüştür (Atış, 2010). İncelenen çalışmalarda ulaşılan bulgularda yapılan çalışmada bulunan sonuçları destekler nitelikte olup, bireylerin algılarının ve toplumsal cinsiyete bakış açılarının cinsiyete göre değiştiğini vurgulamaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Toplumsal cinsiyet algısı hem kadınların, hem de erkeklerin yaşamını şekillendirmekte, başta yaşanan toplumun kültürel özellikleri ve aile yapısı olmak üzere pekçok faktörün etkisi ile zaman içinde biçimlenmektedir. Yapılan çalışmanın sonuçları, öğrencilerin cinsiyetleri, okula başlamadan önce yaşadıkları bölge ve yerleşim yerleri ile ekonomik durumlarının öğrencilerin öz-yeterlilikleri ve toplumsal cinsiyet algıları üzerinde önemli etkilerinin bulunduğunu, öz-yeterlilik düzeyleri ile toplumsal cinsiyet algıları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya koymaktadır.

Bireylerin öz- yeterliliklerinin ve toplumsal cinsiyet algılarının yüksek olması, toplumun daha eşitlikçi, başarılı ve kalitesi yüksek bir yaşam sürdürmelerinde oldukça etkilidir. Çocukların ve gençlerin eğitim seviyesinin, bilinç ve farkındalıklarının artmasında, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının yerleşmesinde ve yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin yetiştirilmesinde özellikle ailelere, okul yönetimi ve öğretmenlere, önemli görevler düşmektedir. Öncelikli olarak toplumun değişimi ve gelişiminde önemli etkileri olduğu bilinen okul yöneticileri ve öğretmenlerin, çocuğun ve gencin gelişimi üzerinde toplumsal cinsiyet algısının etkisine ilişkin farkındalıklarını artırmaya yönelik sempozyum ve paneller düzenlenebilir.

Okul yönetimlerinin desteği ile ilköğretim hatta okul öncesi dönemlerden başlanarak, kız ve erkek çocuğa kazandırılması gereken cinsiyet rolleri, çocuğun fiziksel ve ruhsal gelişiminde cinsiyet rollerinin önemi, toplumsal cinsiyet algısının çocuğun-gencin yaşamına etkisi gibi konuları içeren kapsamlı eğitim programlarına ailelerin katılımları sağlanabilir ve bu eğitim programları yaygınlaştırılabilir.

Üniversite gençliğine toplumsal cinsiyet algısının birey ve toplum açısından önemi ile ilgili düzenlenecek sempozyum ve paneller, ayrımcılığın ve geleneksel bakış açısının azaltılmasına katkıda bulunabilir. Benzer olarak, konuya ilişkin oluşturulabilecek projeler ve düzenlenecek akran eğitimleri ile üniversite öğrencilerinin farklı üniversite ve kurumlarda bu bilgilerini aktarmalarının desteklenmesi sağlanabilir. Ayrıca, cinsiyet ayrımcılığını ve toplumsal cinsiyet algısını vurgulayan, cinsiyet algılarının çok küçük yaşlardan itibaren etkili olduğunu ortaya koyan, çocuklara, gençlere, meslek gruplarına ve toplumun diğer kesimlerine uygulanacak, bölgeler arası karşılaştırmaların da yapılabileceği araştırmaların sayısı artırılabilir.

Tüm bu faaliyet ve programların başarıya ulaşabilmesi için sağlık profesyonellerinin ve toplumun sağlığının sürdürülmesi-geliştirilmesinde büyük sorumlulukları bulunan hemşirelerin bilgi, destek ve katılımları sağlanmalı, planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında aktif rol almalarının toplumsal cinsiyet algısını olumlu yönde geliştirmede etkili olacağı unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 1-9
- Akkoyunlu, B., Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (BÖTE) Bölümü Öğrencilerinin Bilgisayar Kullanma Öz Yeterlilik İnançları ile Demografik Özellikleri Arasındaki İlişki. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2 (3), 21-24.

- Altınova, H. H., Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlilik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Altuntaş, O., Altınova, H. H. (2015). Toplumsal Cinsiyet Algısı İle Sosyo-Ekonomik Değişkenler Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(6), 83-100.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*. T.C. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Bolsoy, N., Egelioglu, N., Şen, S., Er, S., Sevil, Ü. (2010). Öğrencilerin Boyun Eğici Davranış ve Toplumsal Cinsiyet Algısı. *I. Uluslararası Kadın ve Sağlık Kongresi*. Poster Bildiri, 3-5 Haziran 2010. Sakarya.
- Çabuk Kaya, Nilay. (2015). Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Eğitim. http://kizlarinegitimi.meb.gov.tr/KEP-I/files/img/toplum_cinsiyet_ve_egitim.pdf
- Dellinger, A. B., Bobbett, J. J., Olivier, D. F., Ellet, C. D. (2008). Measuring teachers self-efficacy beliefs: Development and use of the TEBS-Self. *Teaching and Teacher Education*, 24 (3), 751-766.
- Dönmez Temuçin, E., Dolu, İ., Cangöl, S. (2014). Hemşirelik Öğrencilerinin Öz Etkililik- Yeterlilik Algıları ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Değerlendirilmesi. *17. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi*, 20-24 Ekim 2014. Edirne.
- Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı. (2003). Toplumsal Cinsiyet Roller ve Sağlık Hizmetleri. Aralık 2003. http://halksagligi.med.ege.edu.tr/seminerler/2003-04/SaglikHizmetlerindeCinsiyetRolleri_AD.pdf
- Annandale, E., Hunt K. (2000). *Gender Inequalities in Health*, (Buckingham: Open University Press, 2000): vii
- Gözüm, S., Aksayan, S. (1999). Öz-Etkililik Yeterlilik Ölçeğinin Türkçe Formunun Güvenirlilik ve Geçerliliği. *Atatürk Üniversitesi HYO Dergisi*, 2, 21-34.
- Gül, İ., Adıgüzel, O. (2015). Sağlık Kurumları Yöneticiliği Lisans Bölümü Öğrencilerinin Öz Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(36), 864-868.
- Karadağ, E., Derya A. Y., Ucuzal, M. (2011). Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Öz Etkililik-Yeterlilik Düzeyleri. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 13-20.
- Kızılcı, S., Mert, H., Küçükgüçlü, Ö., Yardımcı, T. (2015). Hemşirelik Fakültesi Öğrencilerinin Öz Etkililik Düzeyinin Cinsiyet Açısından İncelenmesi. *DEUHFED*, 8 (2), 95-100.
- KSGM. (2008). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı (2008-2013). Ankara. <http://kadininstatusu.aile.gov.tr/ulusal-eylem-planlari/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-planlari>
- Öngen, B., Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, 48 (2), 1-18.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal Cinsiyet Temelinde Türkiye’de Kadın ve Eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 93-112.
- Pajares, F. (1996). Self-efficacy Beliefs in Academic Settings. *Review of Educational Research*, 66 (4), 543-578.
- Pehlivan, Z. (2013). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Değerlendirme Tercihlerinin Genel Öz Yeterlilikleriyle İlişkisi. *8. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresi*, 25-27 Nisan 2013. Mersin.
- Schultz, D., Schultz, S. E. (2007). *Modern Psikoloji Tarihi*. (Çev. Yasemin Aslay). Kaknus Yayınları. İstanbul.

Schwarzer, R., Fuchs R. (1995). Self-efficacy and Health Behaviours, To appear in: Conner, M., & Norman, P. (1995). Predicting Health Behaviour: Research and Practice with Social Cognition Models. Buckingham: Open University Press.

<http://userpage.fu-berlin.de/gesund/publicat/conner9.htm>.

Uysal, İ., Kösemen S. (2013). Öğretmen Adaylarının Genel Öz-Yeterlik İnançlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 217-226.

Uysal, İ. (2013). Akademisyenlerin Genel Öz-Yeterlik İnançları: AİBÜ Eğitim Fakültesi Örneği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 144-151.

Vefikuluçay Yılmaz, D., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., Eroğlu, K. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Görüşleri.

Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi [Bağlantıda], 6:1. <http://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/viewFile/697/377>.

Vefikuluçay, D., Demirel, S., Taşkın, L., Eroğlu, K., 2007. Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 12-27.

Yıldırım, F., İlhan, İ. Ö. (2010). Genel Özyeterlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21 (4), 301-308.

Yumuş, A. (2015). Kalkınma Planları Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Anlayışının Ekonomik, Toplumsal ve Siyasal Boyutları. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi. Afşaroğlu Matbaası. http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e86369dc31550b3ac33/akin_yumus_tez.pdf

Extended English Abstract

The concept of social gender defines the social relations between women and men according to a certain context and it emphasizes how the relationships between women and men, and girls and boys are socially established while examining these relationships. The increase of educational level and especially having a university degree bring a modern perspective in social gender roles of individuals and determine the social gender equality and rightness on behalf of women. In our society which is mostly comprised of a traditional structure; it is very important to examine the meaning of the roles attributed to women and men especially regarding the business, family, marriage and social life, in terms of university students. It is anticipated that a number of factors may have an effect upon the social gender perception. However, even though a high perception of self-efficacy is known to have a positive effect upon the life of individuals; there is no study examining the relationship between the level of self-efficacy and social gender perception. This study was planned in an attempt to determine the relationship between the self-efficacy and social gender perceptions of university students.

Method and material: The study sample consisted of students receiving education in Selçuk University Beyşehir Tourism Faculty and the study was conducted between 1 December-28 December 2015. The data were collected by using a questionnaire form that was developed by researchers, as well as the General Self-Efficacy Scale and the Social Gender Perception Scale. The acquired data were evaluated by using the SPSS 17.0 package software via percentages, numbers, descriptive statistical calculations, independent samples t-test, One -Way Anova test and Correlation analysis.

Results: It is observed that 52.2% of students that participated in the study consisted of male students and they had an age average of 21.00 ± 1.51 . Having close percentages; 27.5% of participants consisted of 2nd grade and 27.1% 1st grade students. It was determined that 27.1% had lived in the Central Anatolia Region and 25.5% in the Mediterranean Region before school and while 44.9% had lived in a province, 40.1% had lived in a district. Female students that participated in the study obtained a score average of 66.86 ± 9.44 from the General Self-Efficacy Scale and 95.84 ± 11.54 from the Social Gender Perception Scale. Male students obtained a score average of 72.09 ± 14.18 from the Social Gender Perception Scale and it was observed that the social gender perception varied among students according to gender (<0.05). 3rd grade students that participated in the study obtained a score average of 67.05 ± 10.46 from the General Self-Efficacy Scale. 4th grade students obtained a score average of 87.31 ± 16.31 and the 1st grade students obtained a score average of 80.67 ± 16.40 from the Social Gender Perception Scale. It was determined that the general self-efficacy scores did not vary according to grades, whereas the social gender perception varied according to the grades of students (<0.05). Examining the answers of students regarding the residential areas where they had lived before school; students living in the Southeastern Anatolia Region obtained a score average of 78.00 ± 6.00 and students living in the Eastern Anatolia Region obtained a score average of 54.86 ± 10.22 from the General Self-Efficacy Scale. It was observed that the self-efficacy and social gender perceptions of students varied according to the region where they had lived before school (<0.05) and both scales had differences caused by students living in the Eastern Anatolia Region. Examining the answers of students regarding the accommodation units where they had lived before school; students living in a province obtained a score average of 68.01 ± 9.58 and students living in a town or a village obtained a score average of 59.70 ± 7.19 from the General Self-Efficacy Scale. It was observed that the self-efficacy of students varied according to the place where they had lived before school (<0.05) and there was a statistical difference caused by students living in villages or towns. Students who had an equal income and expense in family obtained a score average of 86.71 ± 16.59 and students who had less income than expense obtained a score average of 77.92 ± 18.67 from the Social Gender Perception Scale. There was a statistically significant relationship between the income status and social gender perceptions of students (<0.05), and the social gender perception showed a difference caused by students who had less income than expense. Besides, there was a statistically significant relationship between the social gender perceptions and general self-efficacy of students that participated in the study at an error level of 0.01.

Conclusion: As a result of the study, it was determined that gender of students, as well as the residential areas and accommodation units where they had lived before school and their economic condition had an important effect upon their self-efficacy and social gender perceptions; and there was a statistically significant relationship between their self-efficacy levels and social gender perceptions. High level of individuals' self-efficacy and social gender perceptions is very effective upon society to become more equalitarian and successful, and lead a higher quality life. Especially families, school administrations and teachers have important roles in training children and teenagers, raising their consciousness and awareness, imposing the concept of social gender equality and raising individuals with a high self-efficacy. Healthcare professionals, on the other hand, could make important contributions to creating this consciousness and awareness via various activities like trainings, seminars and projects.